

R

Julkaisija

Lasten ja nuorten palvelut 2014

www.salo.fi/oppilashuolto

Perusopetuksen
**Oppilashuolto-
suunnitelma**

Sisältö

1 Perusopetuksen oppilashuolto 2

2 Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat.....3

- 2.1 Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä..... 3
- 2.2 Oppilaan suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä... 4
- 2.3 Toiminta kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa..... 6
- 2.4 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet... 6
- 2.5 Yhteistyö kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa 6
- 2.6 Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus 7
- 2.7 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä ... 7

3 Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen 7

- 3.1 Monialainen asiantuntijaryhmä 7
- 3.2 Oppilashuoltokertomus..... 8
- 3.3 Oikeus saada oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja kiireellisesti 10
- 3.4 Yhteydenotto oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen saamiseksi kiireettömässä tilanteessa..... 11
- 3.5 Vastaavan kuraattorin palvelut 12
- 3.6 Kouluterveydenhuolto 12
- 3.7 Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa ... 12
- 3.8 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa 12
- 3.9 Opinto-ohjaus..... 13

4 Yhteistyö oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.....14

- 4.1 Huoltajien osallisuus..... 14
- 4.2 Oppilaiden osallisuus 14

5 Kolmiportainen tuki	15
6 Nivelvaiheiden yhteistyö	16
6.1 Esiopetuksesta perusopetukseen (1. nivel)	16
6.2 Alkuopetuksesta 3. vuosiluokalle (2.nivel)	18
6.3 Alakoulusta yläkouluun (3. nivel)	18
6.4 Yläkoulusta toiselle asteelle (4. nivel)	20
6.5 Yhteistyö joustavan perusopetuksen yhteydessä.....	22
7 Poissaolojen seuranta ja kurinpito	22
7.1 Poissaolojen seuranta.....	22
7.2 Järjestyssäännöt.....	22
7.3 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	23
7.4 Kurinpito	24
8 Yhteistyötahojen palvelut	25
8.1 Kasvatus- ja perheneuvola.....	25
8.2 Lasten kuntoutustyöryhmä	25
8.3 Muu alle kouluikäisten kanssa tehtävä tutkimus- ja kuntoutustyö...	26
8.4 Salon lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikka (Lapo, Nupo)	27
8.5 Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä.....	27
8.6 Oppilashuolto ja lastensuojelu	28
8.7 Nuorisopalvelut.....	30
8.8 Etsivä nuorisotyö	31
8.9 Erityisnuorisotyö	31
9 Opiskeluhoitosuunnitelman arvioiminen	32

1 PERUSOPETUKSEN OPPILASHUOLTO

Oppilashuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä.

Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Lisäksi oppilailla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Oppilashuoltotyössä otetaan aina huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Tässä suunnitelmassa kuvataan Salon perusopetuksen oppilashuollon järjestäminen. Oppilashuoltolaki ja muut lait on saatavilla ajantasaisina osoitteessa www.finlex.fi. Kaikki tässä suunnitelmassa esitetyt asiat perustuvat oppilashuoltolakiin ja muihin oppilashuoltoon sovellettaviin lakeihin sekä opetushallituksen antamaan määräykseen opetussuunnitelman perusteista oppilashuollon osalta.

Normien perusteella on laadittu tämä suunnitelma, jota toteutetaan jokaisessa Salon perusopetusta antavassa koulussa. Tässä suunnitelmassa on mainittu erikseen, mitkä oppilashuol-

toon liittyvät asiat on kuvattava koulun työsuunnitelmassa. Suunnitelman ovat laatineet Salon kaupungin oppilashuollon ohjausryhmään kuuluvat henkilöt. Suunnitelma päivitetään hyvinvointisuunnitelman päivittämisen jälkeen ja aina tarvittaessa.

Salon oppilashuollon resurssit jaetaan lukuvuosittain. Psykologi- ja kuraattoriresurssit jaetaan mahdollisimman tasaisesti eri koulujen välillä. Esi- ja perusopetuksen käytettävissä on neljä koulupsykologia ja viisi koulukuraattoria. Osa esi- ja perusopetuksen henkilöstöstä on myös lukiokoulutuksen opiskelijoiden käytettävissä. Yhdellä työntekijällä on 1200 - 1500 oppilasta kouluissa vastuualueellaan. Tämän lisäksi työkenttään kuuluvat myös esiopetuksen oppilaat.

Oppilaalla on oikeus saada kouluterveydenhoitajan palveluita. Terveydenhoitajan vastaanotolle on päästävää myös ilman ajanvarausta. Oppilaalla tai hänen huoltajallaan on oikeus saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys terveydenhoitoon. Terveystoimi järjestää kouluterveydenhoitaja ja -lääkäriresurssit kouluille.

Oppilaiden ohjauksessa pyritään jatkuvaan prosessiin, jossa koko koulun henkilöstö voi tarvittaessa ohjata oppilasta. On kiinnitettävä huomiota siihen, kenet aikuisen oppilas kokee läheisekseen. Palveluohjauksen merkitys korostuu koulun kaikessa toiminnassa. Henkilöstöllä on oltava riittävä tieto kaupungin palveluista oppilashuollon ja yhteistyötahojen osalta.

Oppilailla on henkilöstön kokemuksen mukaan lisääntyntä henkistä pahoinvointia ja aikuisen tuen tarpeen koetaan kasvaneen. Salon oppilashuollon henkilöstöön tarvittaisiin lisääystä kahden työparin verran. Työparilla tarkoitetaan koulupsykologia ja -kuraattoria. Näiden kahden työparin panosta suunnattaisiin esiopetukseen ja lukiokoulutukseen, jolloin nykyisten työntekijöiden työpanosta vapautuisi perusopetuksen käyttöön.

2 YHTEISÖLLINEN OPPI-LASHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT

Yhteisöllisellä oppilashuollolla tarkoitetaan koulun toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä oppilashuoltoa toteuttavat kaikki oppilashuollon toimijat.

Kaikkien kouluissa oppilaiden kanssa työskentelevien sekä oppilashuolto- palveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä oppilaiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Koulujen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista.

2.1 Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä

Jokaisessa koulussa toimii yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä. Ryhmän toiminnan tavoitteena on kehittää koulun toimintakulttuuria ja keskittyä yhteisöllisen hyvinvoinnin lisäämiseen.

Ryhmän tehtävänä on

- suunnitella, käynnistää, toteuttaa, arvioida ja kehittää koulu yhteisön hyvinvointia, turvallisuutta, viihtyvyyttä ja osallisuutta
- suunnitella miten oppilaiden ja työyhteisöjen hyvinvointiin liittyvien kyselyjen vastauksia hyödynnetään
- suunnitella ja käynnistää koulun ja kotien välistä yhteistyötä
- tehdä yhteistyötä vuosittain oppilaiden nivelvaiheissa (esimerkiksi siirto alakoulusta yläkouluun) yhteistyötahojen kanssa

Ryhmää johtaa rehtori tai vararehtori. Ryhmään kuuluvat erityisopetuksen edustaja, oppilashuollon henkilöstön edustaja, yläkoulussa oppilaanohjaaja ja muita koulun valitsemia edustajia opettajakunnasta. Ryhmään voidaan kutsua oppilaiden ja huoltajien edustajia. Yhteisöllisestä oppilashuoltotyöstä vastaava huolehtii siitä, että oppilaita ja huoltajia kutsutaan mukaan aina kun se on mahdollista. Tarvittaessa ryhmään kutsutaan myös muita yhteistyötahoja.

Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukukauden aikana. Ryhmä voi kokoontua useammin ja aina tarvittaessa. Ryhmä arvioi omaan toimintaansa

vuosittain lukuvuoden päättyessä ja kehittää toimintaansa saadun palautteen perusteella. Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksia voidaan järjestää koulukohtaisesti, mutta myös alueellisesti. Jos kouluilla kiertää esimerkiksi sama erityisopettaja, niin koulut voivat kokoontua yhdessä yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään. Alueellisesti voidaan sopia yhteisiä yhteisöllisiä tavoitteita ja kehittämiskohteita.

Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän toiminnasta kerätään vuosittain palautetta lukuvuoden päättyessä. Palautetta voidaan kerätä koulun valitsemalla tavalla esimerkiksi Wilma-kyselyn avulla. Palautteen keräämisen yhteydessä on arvioitava palautteen käyttökelpoisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Palautetta on pyydettävä niin, että se edesauttaa toiminnan kehittämistä.

Yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä käsitellään koko koulua tai opetusryhmiä koskevia asioita. Asiat käsitellään ilmiötasolla, ei yksittäisinä oppilasasioina. Opettaja voi halutessaan pyytää ryhmänsä asioiden käsittelyä yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä. Ennen käsittelyä opettaja voi teettää oppilailleen anonyymien kyselyjen ryhmän toimintaan liittyvistä asioista. Kyselylomake on saatavilla perusopetuksen lomakkeista Santrasta.

Yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä voidaan käsitellä oppilaiden osallistamiseen liittyviä asioita. Aina kun se käsiteltävien asioiden puolesta on mahdollista, niin ryhmään kutsutaan oppilaiden edustajia. Edustajat vali-

taan tapauskohtaisesti, eivätkä valitut voi aina automaattisesti esimerkiksi olla oppilaskunnan edustajia. Oppilaita voidaan osallistaa esimerkiksi ruokahuollon suunnittelussa. Oppilaat voivat suunnitella onnistunutta ruokailua osana oppilaiden hyvinvointia.

Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän tehtävänä on myös pyrkiä kehittämään ennaltaehkäiseviä interventioita koulun tarpeisiin. Lukuvuoden alkaessa esimerkiksi suunnitellaan välituntitoiminta turvalliseksi ja oppilaiden sosiaalisia taitoja edistäväksi. Lukuvuoden alussa voidaan suunnitella erilaisia tunne- ja vuorovaikutustaitoja tukevaa toimintaa tai opintoja edistävää toimintaa. Yhteisöllisesti voidaan suunnitella myös sitä, miten tuetaan oppilaita, joilla on vaikeuksia selviytyä kotitehtävistään.

2.2 Oppilaan suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Jokaisella koululla on oma suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Kouluterveyskyselyn ja muiden soveltuvien kyselyjen vastauksia voi hyödyntää suunnitelmassa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemistä koulu yhteisössä.

Toiminta koulun tasolla

- Luokanopettaja on oppilaan ensisijainen tukihenkilö.
- Oppilaille ja huoltajille tiedotetaan selkeästi koulun toimintatavoista.

- Oppilaita osallistetaan koulun sääntöjen laadintaan
- Välitunteja valvotaan tehokkaasti
- KiVa-koulukyselyt ja kiusaamiskyselyt tehdään säännöllisesti tilanteen kartoittamiseksi
- Koko koulun henkilökunta puuttuu epäasialliseen, väkivaltaiseen ja aggressiiviseen käyttäytymiseen sekä kiusaamistapauksiin
- Kiusaamistapaukset selvitetään viipymättä
- Oppilashuoltohenkilöstöltä tai muilta viranomaisilta (esimerkiksi nuorisotoimi, koulupoliisi tai sosiaali-toimi) pyydetään apua tarvittaessa kiusaamistapausten selvittelyssä
- Ensisijainen puuttumiskeino on kasvatuskeskustelu
- Tilanteet kirjataan

Toiminta luokan/ryhmän tasolla

- Luokan säännöt laaditaan yhdessä oppilaiden kanssa
- Sääntöjen noudattamista seurataan ja niiden rikkomiseen puututaan
- Oppilaskuntatoiminnan avulla lisätään oppilaiden osallisuutta koulun asioihin

Toiminta yksilötasolla

- Rohkaistaan kaikkia oppilaita toimimaan aktiivisesti kiusaamista vastaan
- Keskustellaan kiusaajien, kiusattujen ja tarvittaessa heidän huoltajiensa kanssa sekä pyritään löytämään myönteisiä toimintamalleja asioiden ratkaisemiseksi (apuna esimerkiksi KiVa-koulu materiaali).

- Tarvittaessa osapuolet selostavat tapahtuman itse kirjallisesti
- Sovitaan tavoitteet kiusaajan käyttäytymisen muutokselle aikuisen kanssa ja tehdään siihen liittyvät sopimukset
- Kirjataan tehdyt toimenpiteet ja seuranta
- Tehostetaan kiusaajan käyttäytymisen tarkkailua koulupäivän aikana. Vahvistetaan oikeita käyttäytymismalleja

Yhteistyö kodin kanssa

Kiusaamisen vastaisessa työssä koulun ja kodin välinen yhteistyö on merkittävää. Mikäli huoltajat epäilevät koulukiusaamista, tulee huoltajan

- ottaa yhteys oppilaan luokanopettajaan
- kannustaa lasta kertomaan kiusaamisesta kotona ja koulussa
- tehdä yhteistyötä koulun kanssa

Yhteistyö viranomaisten kanssa

- Kiusaajan ja kiusatun sekä heidän huoltajiensa kanssa sovittuun yhteisneuvotteluun kutsutaan tarvittaessa mukaan oppilashuoltohenkilöstöä
- Tarvittaessa apuna voidaan käyttää myös sovittelua. Lisätietoa sovittelusta www.thl.fi/sovittelu

Suunnitelmasta tiedotetaan koulun henkilöstölle henkilöstökokouksissa sekä oppilaskunnalle ja huoltajille vuosittain syyslukukauden alkaessa.

2.3 Toiminta kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa

Jokaisella koululla on oma suunnitelmansa kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle, jota säilytetään koululla.

Kriisitilanteessa tehdään yhteistyötä tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Salossa on saatavilla Kriisikeskus Etapin palveluita. Konsultaatiota tai apua voidaan pyytää myös terveystoimesta, erikoissairaanhoidosta, seurakunnalta tai myrkytystietokeskukselta.

Koulun järjestyssäännöt, yleiset turvallisuusohjeet ja toimintaohjeet äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa laaditaan niin, että ne edistävät turvallista opiskeluympäristöä.

Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestämisestä päättää vastuussa oleva kriisiryhmä.

Henkilöstön perehdyttäminen kriisisuunnitelmaan tapahtuu henkilöstökokouksissa. Tiedottamisesta ja perehdyttämisestä vastaa rehtori. Kriisisuunnitelman päivittämisestä vastaa turvallisuusvastaava ja varaturvallisuusvastaava yhdessä rehtorin kanssa. Rehtori vastaa uusien työntekijöiden perehdyttämisestä kriisi- ja turvallisuussuunnitelmaan. Toimintavalmiuksia kerrataan lukuvuosittain koko henkilöstön ja oppilaiden kanssa.

2.4 Koulukuljetusten odotusaikojen ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan. Ohjattu toiminta voi olla osallistumista tukiopetukseen, kerhotoimintaan tai muuhun ohjattuun toimintaan.

Koulukohtaisessa työsuunnitelmassa kuvataan kuljetusoppilaiden odotusaikojen valvonnan järjestäminen myös aamuvalvonnan osalta.

2.5 Yhteistyö kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkistuksissa

Kouluissa tehdään terveydellisten olojen tarkastukset, jotka ovat lakisääteisiä. Tarkastukset tehdään kolmen vuoden välein. Tarkastuksia tehdään yhteistyössä työsuojelun kanssa ja lisäksi mukana on ollut muun muassa koulun rehtori, tilapalvelun edustaja ja terveydenhoitaja. Tarkastuksissa perehdytään sisäilma-asioihin, puhtaanapitoon, wc-tiloihin, koulun yleiseen kuntoon, sairastavuuteen, koulun mahdollisten pihavälineiden kuntoon, kulkuväyliin ja muihin mahdollisesti oppilaille vaaraa aiheuttaviin seikkoihin.

Kaupungissa on kuvattu toimenpiteet hyvän sisäilman turvaamiseksi työpaikoilla. Ohje on saatavilla Santrasta.

2.6 Tapaturmien ehkäisyminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Koulutapaturma on perusopetuksen oppilaille koulussa tai koulumatkalla sattunut äkillinen, ulkoisen ruumiinvamman aiheuttava odottamaton tapaturma. Koulutapaturmina korvataan myös sellaiset vammat, jotka ovat syntyneet opintokäynnillä, opintoretkellä, leirikoulussa, kerhossa tai välittömällä matkalla niihin, mikäli ne ovat kirjattuina koulun toimintasuunnitelmaan. Oppilaiden vakuutus on voimassa kaikkien koulun toimintasuunnitelmaan liittyvän toiminnan aikana.

Tapaturmasta ilmoitetaan välittömästi tapaturman jälkeen oppilaan huoltajalle.

2.7 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Terveydenhoitaja voi tarjota erityisasiantuntemusta päihteistä, seksuaaliterveydestä, ravitsemuksesta ja liikunnasta osana terveystiedon opetusta tai yksilökohtaisena neuvontana tai ohjauksena.

Koulut käyttävät esimerkiksi THL:n kouluterveyskyselyn tarjoamaa tietoa kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisessä, vanhempainilloissa keskustelun pohjana, oppilashuoltotyössä sekä terveystiedon opetuksessa.

3 YKSILÖKOHTAISEN OPPIASHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Yksilökohtaiseen oppilashuoltoon kuuluvat kouluterveydenhuollon ja oppilashuollon psykologija kuraattoripalvelut.

Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mieliteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Alakouluikäisen oppilaan kohdalla lähtökohtaisesti huoltaja päättää oppilashuoltoon liittyvistä asioista kuten suostumuksesta oppilaan asioiden käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Mikäli tarvitaan arviota oppilaan kehitystaso tai hänen henkilökohtaisten edellytyksiensä arvioinnista, niin se kuuluu kuraattorille, psykologille tai terveydenhoitajalle. Mikäli opettaja on kokoamassa asiantuntijaryhmää, niin hän konsultoi tarvittaessa em. asioissa oppilashuollon henkilöstöä.

3.1 Monialainen asiantuntijaryhmä

Asian käsittely yksittäisen oppilaan tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perus-

tuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Esimerkiksi jos rehtori ei osallistu ko. ryhmään, niin ryhmän jäsenet voivat pyytää neuvoa rehtorilta muun muassa opetuksen järjestämiseen liittyen.

Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja toimintatavat

- ryhmään voivat kuulua rehtori, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, lääkäri, oppilaanohjaaja, opettaja, erityisopettaja, oppilaan läheinen tai muu asiaan keskeisesti liittyvä henkilö
  - tapauskohtaisesti koottavaan ryhmään osallistuvat vain ne henkilöt, joiden osallistumiseen oppilas/huoltaja on antanut suostumuksensa
  - yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen, oppilaan ei ole pakko ottaa vastaan oppilashuollon palveluita
  - alakouluikäisten kohdalla suostumus pyydetään pääsääntöisesti huoltajilta
  - oppilaan kehitystason arvioiminen kuuluu kuraattorille, psykologille tai terveydenhoitajalle mikäli sille on tarvetta
- oppilaan/huoltajan suullinen suostumus riittää niiden henkilöiden osalta, joiden oppilashuoltoon liittyviin tehtäviin käsiteltävä asia välittömästi kuuluu (koulun henkilöstö ml. kuraattorit, psykologit ja terveydenhoitajat), oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella muita
  - se henkilö, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu, kutsuu ryhmän kokoon ja hankkii oppilaan ja /tai huoltajan suostumuksen/kirjallisen luvan. Kun asia koskee esimerkiksi terveyttä, niin terveydenhoitaja tai lääkäri kokoaa ryhmän. Ryhmä valitsee keskuudestaan puheenjohtajan
  - ryhmän vastuuhenkilö vastaa, että asian käsittely kirjataan oppilaan yksilölliseen oppilashuoltokertomukseen ja että se säilytetään lain vaatimalla tavalla oppilashuoltorekisterissä
  - alaikäinen oppilas voi kieltää antamasta itseään koskevia tietoja huoltajilleen, jollei se selvästi ole hänen etunsa vastaista

3.2 Oppilashuoltokertomus

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Opettajan toimiessa asiantuntijaryhmässä yhteistyössä esimerkiksi koulukuraattorin kanssa, kyseessä on oppilashuolto ja kirjaamisvelvoite oppilashuoltokertomukseen muodostuu. Kun opettaja toimii yhteistyössä muiden opettajien kanssa pedagogisten oppilasasioiden

parissa, niin kirjaamiset tehdään tarvittaessa Wilman pedagogisiin asiakirjoihin.

Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Kertomukseen kirjoitetaan vain tosiasioita ja asioiden tulee olla perusteltavissa opiskeluhuollon suunnittelun ja toteuttamisen kannalta. Tietoja ei voi kirjata myöhempää tarkoitusta varten. Kirjaamisessa on muistettava käyttötarkoitussidonnaisuus, opettaja kirjaa vain hänen perustehtäviinsä liittyviä asioita.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija (vireille panija on henkilö, joka huolestui oppilaan tilanteesta)
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten

yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet

- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Kirjaamiseen käytetään valmista lomaketta, joka on saatavilla perusopetuksen lomakkeistosta Santrasta. Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin paperille, jotka säilytetään kansiossa lukitussa kaapissa rehtorin kansliassa. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Koulukohtaisen oppilashuoltorekisterin ylläpitäjänä on rehtori.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö, kuraattorit ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön kertomukset Efficaan.

Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollostavasta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksi-

lökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Jos perusteena on esimerkiksi oppilaan sairaus, niin pyritään silti ensisijaisesti saamaan oppilaan tai huoltajan lupa tiedon luovuttamiseksi.

Jos oppilas muuttaa Salosta toiseen kuntaan tai vaihtaa koulua Salossa, niin Salon perusopetuksen on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

Yksittäisen oppilaan opiskeluhoitokertomukseen ei yksiselitteisesti pääse kaikki koulussa työskentelevät tutustumaan. Kouluissa työskentelevien yhteisvastuu oppilaista ei tarkoita ja-

kamatonta tiedonsaantioikeutta. Asiakirjoihin tutustumisoikeus on harkittava tapauskohtaisesti aina erikseen. Lähtökohtaisesti kaikki yksilöllisen oppilashuollon yhteydessä laaditut asiakirjat ovat salassa pidettäviä.

3.3 Oikeus saada oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja kiireellisesti

Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä sen jälkeen kun oppilas on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Toimintaohje

- Kiireellisyyden arvioi koulun tai oppilashuollon työntekijä, ei oppilas tai huoltaja
- Yhteys otetaan aina ensin koulun omaan nimettyyn psykologiin tai kuraattoriin. Jos ko. työntekijää ei tavoiteta, niin yhteyttä voi tarvittaessa ottaa psykologien ja kuraattorien neuvontapuhelimeen, puh. 044 778 4013
- Kuraattori tai psykologi järjestää oppilaalle henkilökohtaisen tapaamisen samana tai seuraavana työpäivänä
- Mikäli työntekijä ei pidä tilannetta kiireellisenä niin henkilökohtaista tapaamista ei järjestetä.

Palveluohjausta on kuitenkin aina tarvittaessa annettava oppilaalle. Palveluohjaus tarkoittaa tiedon antamista oppilashuollon palveluista ja etuuksista.

- Mahdollisuus kiireelliseen tapaamiseen on järjestettävä myös huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella tarvittaessa ellei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta
- Oppilashuollon psykologin tai kuraattorin arvion perusteella oppilaalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.

3.4 Yhteydenotto oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen saamiseksi kiirettömässä tilanteessa

Jos koulun tai oppilashuollon työntekijä arvioi, että oppilaan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan oppilashuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä oppilashuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos työntekijä, esimerkiksi opettaja, ottaa yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin ilman oppilasta, niin hänen on kerrottava yhteydenotosta oppilaalle. Yhteydenottajan on myös annettava oppilaalle mah-

dollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä.

Kaikki koulussa toimivat henkilöt, jotka ovat ammatillisessa tehtävässään saaneet tietää opiskelijan tuen tarpeesta, voivat salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä oppilashuollon psykologiin tai kuraattoriin. Ammattihenkilön tekemästä yhteydenotosta psykologiin tai kuraattoriin ilmoitetaan oppilaan huoltajille.

Oppilaalla on oikeus saada keskusteluaika psykologille tai kuraattorille viimeistään seitsemäntenä työpäivänä siitä, kun hän on keskustelua pyytänyt. Oppilaalla ei kuitenkaan ole subjektiivista oikeutta saada aina ja jokaisessa tapauksessa psykologin ja kuraattorin palveluita ko. määrääjassa. Tarvittaessa psykologi tai kuraattori ohjaa oppilaan muiden oppilashuollon palveluiden piiriin.

Huoltaja ei voi kieltää alaikäistä oppilasta käyttämästä koulukuraattori- tai psykologipalveluita.

Opettajan on mahdollista konsultoida psykologia tai kuraattoria oppilasasioissa myös anonyymisti oppilaan henkilötietoja kertomatta. Tällöin opettaja ei ilmoita konsultoinnista oppilaalle tai huoltajalle.

Koulupsykologien ja -kuraattorien yhteystiedot ovat saatavilla osoitteessa: www.salo.fi/oppilashuolto.

3.5 Vastaavan kuraattorin palvelut

Vastaavalla koulukuraattorilla on sosiaalityöntekijän pätevyys. Jokaisella oppilaalla on oikeus tarvittaessa saada vastaavan koulukuraattorin palveluita. Vastaavan koulukuraattorin yhteystiedot löytyvät osoitteesta www.salo.fi/oppilashuolto.

3.6 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri. Kouluterveydenhuoltoon on jokaisella oppilaalla subjektiivinen oikeus.

Kouluilla on nimetyt terveydenhoitajat, jotka vastaanottavat oppilaita kouluilla ennalta sovitun aikataulun mukaisesti. Huoltajalla on mahdollisuus olla puhelimitse terveydenhoitajaan, vaikka terveydenhoitaja ei olisikaan päivittäin oppilaan koululla. Tarvittaessa huoltaja voi olla puhelimitse terveysasemalle, mikäli hän ei tavoite terveydenhoitajaa puhelimitse.

3.7 Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

Laaja terveystarkastus tehdään 1.lk:lla, 5.lk:lla ja yhdistetysti 7.-8. lk:lla. Tarkastuksen tekevät yhteistyössä terveydenhoitaja ja koululääkäri, oppilaan lisäksi myös hänen huoltajansa kutsutaan mukaan. Huoltajan kirjallisella suostumuksella laajaan terveystarkastukseen sisällytetään opettajan arvio oppilaan selviämistä ja hyvinvoinnis-

ta koulussa. Arviossa ovat terveyden- ja sairaanhoidon tai tuen tarpeen arvioimiseksi sekä niiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot. Tieto siirtyy opetushallituksen ja THL:n yhteistyönä tehdyllä lomakkeella. Terveystarkastuksen jälkeen opettaja saa tarvittaessa huoltajan tai oppilaan suostumuksella palautteen terveystarkastuksessa esiin nousseista asioista.

Laajoista terveystarkastuksista tehtyä yhteenvetoa käytetään arvioitaessa luokka- ja koulu yhteisön tilaa ja mahdollisten lisätoimenpiteiden tarvetta. Yhteenveto ei saa sisältää henkilötietoja.

3.8 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Oppilaan tarvitseman lääkityksen sekä hoidon tukeminen koulussa sovitaan monialaisesti ja tapauskohtaisesti yhdessä huoltajien, oppilaan, kouluterveydenhuollon, koulun henkilöstön ja hoitavan tahon kanssa suullisesti ja kirjallisesti.

Kouluterveydenhuollolla on kokonaisvastuu oppilaan terveydenhuollosta, jolloin kouluterveydenhuollon tulee olla aina tietoinen oppilaan yhteyksistä erikoissairaanhoidon, saamastaan hoidosta sekä tehdyistä tutkimuksista.

Erityisruokavaliot

Terveydenhoitaja

- ylläpitää listaa terveydellisistä ja

- uskonnollisista syistä erityisruokavaliota tarvitsevista oppilaista
- arvioi ja varmistaa erityisruokavalioiden jatkamisen tarpeellisuuden kunkin lukuvuoden alussa huoltajalta/oppilaalta ja arvioi lääkärintodistuksen tarpeellisuuden
  - kansallisen allergiaohjelman mukaisesti lievään allergiaan riittää itsehoito ja seuranta, mutta erityisruokavaliota koulussa ei tarvita.
  - toimittaa tiedon erityisruokavaliosta ruokapalvelun tarjoajalle, ruokahuollosta vastaavalle henkilökunnalle sekä luokanopettajalle/luokanvalvojalle mahdollisimman pian lukuvuoden alettua

Koululääkäri kartoittaa erityisruokavaliota oikeellisuuden laajoissa terveystarkastuksissa ja aina tarvittaessa

3.9 Opinto-ohjaus

Jokaisella oppilaalla on oikeus saada opetuksen lisäksi ohjausta. Oppilaan ohjaus tukee oppilaan koulupolun jatkumoa esiopetuksesta toiselle asteelle. Ohjauksen painopiste ja -työtavat vaihtelevat oppilaan ikäkauden mukaan. Oppilaanohjaus korostuu erityisesti koulunkäynnin nivelvaiheissa tai oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen liittyvissä haasteissa.

1. – 6. -luokilla ohjauksen tavoitteita ovat

- oppimaan oppimisen taitojen ja valmiuksien harjoittelu
- vastuullisuuteen oppiminen
- tiedonhankintataitojen harjoittelu

ja oppiminen

- päätöksentekovalmiuksien harjoittelu

Ohjaustoiminta toteutetaan päivittäisen koulutyön yhteydessä ja yhteistyössä vanhempien kanssa. Lisäksi kaikki koulun aihekokonaisuudet tukevat ohjausta. Kasvatuksellisella ohjauksella tuetaan oppilaan yksilöllistä kehitystä sekä hänen sosiaalista kasvuaan ryhmän jäsenenä. Luokkayhteisön lisäksi oppilas voi osallistua koulusta riippuen esim. oppilaskunta-, kummi- ja tukioppilastoimintaan.

Opetuksellinen ohjaus tarkoittaa oppimisen tukemista, opiskelutaitojen opettamista, opiskelun suunnittelua ja ratkaisunteen harjoittelua. Lisäksi kehitetään itsereflektointitaitoja arvioimalla ja seuraamalla omaa oppimistaan yhdessä opettajan kanssa. Käytännön koulutyössä kasvatuksellinen ja opetuksellinen ohjaus liittyvät toisiinsa.

7. – 9. -luokilla ohjauksen tavoitteita ovat

- oppimaan oppimisen taitojen ja valmiuksien harjoittelu
- vastuullisuuteen oppiminen
- tiedonhankintataitojen harjoittelu ja oppiminen
- työskentelytaidot ryhmässä ja oman toiminnan vaikutus ryhmähengen luomisessa
- päätöksentekovalmiuksien harjoittelu
- toisen asteen opintoihin ohjaaminen ja valintaprosessissa tukeminen

Ohjaustoimintaa toteutetaan paitsi päivittäisen koulutyön yhteydessä myös erillisillä oppilaanohjauksen tunneilla. Oppilaanohjaus koostuu luokkamuotoisesta ja henkilökohtaisesta ohjauksesta, sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuvasta pienryhmäohjauksesta, työelämään tutustumisesta ja tutustumisesta toisen asteen kouluihin.

4 YHTEISTYÖ OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

Lukuvuoden alkaessa ensimmäisessä vanhempainillassa kerrotaan koulun oppilashuollosta. Huoltajille tiedotetaan sekä yhteisöllisestä että yksilöllisestä oppilashuollosta. Oppilashuollon toiminnasta lähetetään huoltajille myös tiedote, jossa on tiedot koulun oppilashuoltohenkilöstöstä ja toimintatavoista.

Oppilashuollon henkilöstö esittäytyy oppilaille yläkouluissa lukuvuoden alkaessa. Mahdollisuuksien mukaan oppilashuollon henkilöstö esittäytyy myös alakoulujen oppilaille esimerkiksi koko koulun päivänauvauksen yhteydessä. Oppilashuollon henkilöstön esittäytymisellä tehdään oppilashuollon toimijat tutuiksi oppilaille.

4.1 Huoltajien osallisuus

Huoltajien kanssa toimitaan kasvatuskumppaneina. Kasvatuskumppanuus rakentuu kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteille. Vanhemmat ja opetushenkilöstö jakavat tietojaan, taitojaan ja näkemyksiään

oppilaasta avoimen keskustelun avulla. Kasvatuskumppanuus perustuu huoltajan ja oppilaan osallistamiseen.

Yhteistyön muotoja:

- päivittäiset yhteistyökeskustelut
- erilaisten suunnitelmien laatiminen
- vanhempainillat
- yhteiset juhlat
- teemapäivät
- koulutus (esimerkiksi ohjaus Linkki-toimintaan)
- huoltajat kutsutaan mukaan oppilaiden laajennettuihin terveystarkastuksiin
- koti- ja koulutoimikunnat

4.2 Oppilaiden osallisuus

Perusopetuksessa oppilaita osallistetaan koulun toimintaan muun muassa oppilaskunnan toiminnan avulla. Oppilaskunta toimii jokaisessa perusopetuksen koulussa. Oppilaskuntaan valitaan edustajat koulun oppilaista. Oppilaskunnan toimintaa ohjaa koulu henkilökuntaan kuuluva henkilö. Oppilaskunnan toiminnan tarkempi kuvaus kirjataan koulun työsuunnitelmaan.

Oppilaat voivat toimia ystävyys- tai tukioppilaina muille koulun oppilaille. Ystävyys- tai tukioppilaat voivat suunnitella esimerkiksi teemapäiviä tai muita koulun tapahtumia.

Välkkäritoiminnan avulla oppilaat osallistetaan välituntitoimintaan. Joustavan koulupäivän järjestelyissä oppilaat voivat olla suunnittelemassa ja toteuttamassa toimintaa.

5 KOLMIPORTAINEN TUKI

Kaiken tuen antamisen tavoitteena on ennaltaehkäistä koulunkäynnin ongelmien muodostumista varhaisen tuen periaatteiden mukaisesti sekä turvata koulunkäynnin mahdollisuus kaikissa tilanteissa. Lahjakas lapsi on myös oikeutettu saamaan tehostettua ja erityistä tukea edetäkseen omaa tahtiaan esi- ja perusopetuksensa ajan.

Hyvä koulupäivä sisältää laadukasta perusopetusta, kasvua ja kehitystä tukevan toimintakulttuurin, kodin ja koulun yhteistyön ja oppilaan turvallisuuden. Tuen muotoja ovat eriyttäminen, joustavat ryhmittelyt, erityisopetus, oppimissuunnitelma, oppilashuollon tuki, avustajapalvelut, muut tukipalvelut ja apuvälineet. Tuen muotoja ovat lisäksi tukiopeus, oppilaanohjaus, osaaikainen erityisopetus, kerhotoiminta ja iltapäivätoiminta.

Oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään opettajien ja tarvittaessa oppilashuollon moniammatillisena yhteistyönä. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki sekä muut pedagogiset asiat eivät kuulu oppilashuollon piiriin. Kuitenkin on tärkeää, että kouluissa tehdään moniammatillista yhteistyötä oppilashuollon ja opetushenkilöstön välillä.

Perusopetuslakiin on tehty muutoksia tehostetun ja erityisen tuen osalta. Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä. Näin kyseessä ei ole esityksen tarkoittama oppilas-

huolto vaan oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa tapahtuva konsultointi.

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa sekä hankittava oppilaan opetuksesta vastaavilta selvitys oppilaan oppimisen etenemisestä ja oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehty selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta sekä tehtävä näiden perusteella arvio erityisen tuen tarpeesta (pedagoginen selvitys). Pedagogista selvitystä on tarvittaessa täydennettävä psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä.

6 NIVELVAIHEIDEN YHTEISTYÖ

6.1 Esiopetuksesta perusopetukseen (1. nivel)

Ajankohta (suositus)	Toiminta	Vastuhenkilö
syyskausi	Oppilaan tuen tarpeen kartoitusta esiopetuksessa	neuvolan terveydenhoitajat, erityislastentarhaopettajat, kelot, lasten kuntoutustyöryhmä (terveyskeskus)
tammikuu	Kouluun ilmoittautuminen <ul style="list-style-type: none"> • informaatiota koteihin • tutustumispäivän ajankohta • mahdollisuus iltapäivähoitoon ilmoittautumiseen	LaNu:n palvelut
helmi-maaliskuu	<ul style="list-style-type: none"> • KOS –lomakkeen täyttäminen • kouluvalmiustutkimukset ensisijaisesti lausuntoa tarvitseville	lastentarhanopettajat ja vanhemmat, koulupsykologit, terveyskeskuspsykologi
maaliskuu	Oppilashuollolliset siirtokeskustelut (erityistä tukea tarvitsevat lapset) <ul style="list-style-type: none"> • tuen tarpeen selvittäminen • käytössä olevat resurssit	erityisopettajat, konsultoivat erityislastentarhaopettajat, esiopettajat, koulupsykologit, luokanopettajat, LaNu:n edustaja, terveyskeskuspsykologi
huhtikuu	KOS-lomakkeen toimittaminen kouluun	lastentarhanopettajat

Ajankohta (suositus)	Toiminta	Vastuhenkilö
toukokuu	<ul style="list-style-type: none"> • siirtokeskustelut koululla tai esiopetusyksikössä • tutustumispäivä omaan kouluun/luokkaan, viikon 20 tiistai • vanhemmille infotilaisuus kouluuntutustumispäivän iltana 	lastentarhanopettajat, erityislastentarhanopettaja, tulevat ekaluokan opettajat, rehtori, erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi
kesä-elokuu	<ul style="list-style-type: none"> • mahdolliset oppilashuollolliset asiakirjat koululle 	varhaiskasvatusyksikön johtaja
syys-joulukuu	<p>Palautekeskustelu ja arviointi esioppilaiden nivelvaiheen onnistumisesta</p> <p>Laaja terveystarkastus 1-luokkalaisille</p>	lastentarhanopettaja, luokanopettaja, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, vanhemmat, koulupsykologi

Seuraavassa esitetään minimiyhteistyön lisäksi hyväksi koettuja yhteistyömuotoja toteutettavaksi niiden mahdollisuuksien mukaan, mitä varhaiskasvatusyksiköillä ja kouluilla on.

- Vuosikello eli vuosisuunnitelma, jonka lastentarhan- ja alkuopettajat ovat yhdessä suunnitelleet ja toteuttavat lukuvuoden kuluessa.
- Alkuopettajan ja kouluterveydenhoitajan vierailu esioppilasvanhempainillassa
- Lastentarhan- ja luokanopettajien yhteiset koulutukset (esim. oppimisen polun keskeiset taidot ja tavoitteet, yhteiset pelisäännöt)
- Esioppilasryhmien vierailut koulun juhliin
- Alkuopetusluokkien vastavierailut päiväkoteihin
- Kummiluokat
- Alkuopettajan tutustumiskäynnit esioppilasryhmiin

6.2 Alkuopetuksesta 3. vuosiluokalle (2.nivel)

Ajankohta (suositus)	Toiminta	Vastuhenkilö
maaliskuu	Erityisen tuen päätösten päivittäminen ja lomakkeiden toimittaminen lasten ja nuorten palveluihin	erityisopettajat, luokanopettajat, opetuksen tukipalveluiden esimies
toukokuu	Tutustumispäivä/-jaksot tulevaan kouluun/luokkaan	luokanopettaja, rehtori, erityisopettaja

6.3 Alakoulusta yläkouluun (3. nivel)

Ajankohta (suositus)	Toiminta	Vastuhenkilö
syys-lokakuu	Aloitetaan 6. luokkalaisten alustava tilannekartoitus alakoulussa. Oppilaalle annettavien tukimuotojen alustavaa tarkastelua: erityisen tuen päätösten purkaminen tai tuen lisääminen 6. luokan keväällä. Aloitetaan HOJKSien päivitys, jossa arvioidaan alustavasti oppilaan tuen tarvetta yläkoulussa.	luokanopettaja
marraskuu	Erikoisluokkien informaatiotilaisuus	yläkoulujen rehtorit
joulukuu	Kuun loppuun mennessä alakoulut selvittävät yläkouluun siirtyvien kielivalinnat	
tammi-helmikuu	Erikoisluokkien (luma-, viesti-, musiikki- ja kieliluokat) pääsykokeet	koulujen rehtorit, aineenopettajat

Ajankohta (suositus)	Toiminta	Vastuhenkilö
maalis-huhtikuu	<p>6-luokkalaisten erityisen tuen tarkistaminen. Asiakirjat toimitetaan Lasten ja nuorten palveluihin viikon 9 perjantaihin mennessä.</p> <p>Nivelvaiheen siirtopalaveri alakoulussa maaliskokuussa, alakoulu kokoonkutsujana, yläkoulun edustaja mukana (opinto-ohjaaja/erityisopettaja /kuraattori)</p>	koulujen rehtorit
huhti-toukokuu	<p>Yläkoulujen edustajat vierailevat alakouluilla ja 6. luokilla</p> <p>Tulevien 7-luokkalaisten tutustumispäivä (huhtikuu – toukokuu)</p> <p>Erytisen tuen piirissä olevien oppilaiden siirto-HOJKS huhti – toukokuussa yläkouluissa (alakoulu koolle kutsujana)</p> <p>Vanhempienilta tai huoltajien ja tulevien 7-luokkalaisten yhteinen tutustumisilta yläkouluun</p>	koulujen rehtorit
syyslukukausi (kun oppilas aloittanut 7.luokan)	<p>Koulutaitojen kartoittaminen lukemisen ja kirjoittamisen seulalla</p> <ul style="list-style-type: none"> • elo-syyskuun aikana ainakin neljä luokanvalvojan pitämää valvontaluokan tuntia • kiinnitetään huomiota uuden luokan ryhmäyttämiseen • säännöllinen yhteydenpito koteihin (esim. Wilma) 	rehtori, luokanvalvojat, erityisopettajat

6.4 Yläkoulusta toiselle asteelle (4. nivel)

Ajankohta	Toiminta	Avainhenkilö/ vastuuhenkilö
syys-lokakuu	<p>Oppilaan, vanhempien ja erityisluokanopettajan/erityisopettajan tapaaminen, HOJKS-päivitys</p> <p>Katsaus ja alustava suunnitelma toiselle asteelle siirtymiseen liittyviin asioihin (mahdollisesti jo tiedossa olevat hakutoiveet, oppilaitokset, käynnistettävät tutkimukset ym.)</p> <p>Tutkimukset</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarvittaessa käynnistetään yhteistyö koulupsykologin/ ammatinvalintapsykologin kanssa; mm. kykytutkimukset 	erityisluokanopettaja, erityisopettaja, koulu-psykologi
loka-maaliskuu	<p>Koulutuskokeilut ja tutkimusjaksot</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarvittaessa osallistuminen koulutuskokeiluun tai tutustumisjaksolle toisen asteen oppilaitokseen oppilaan kiinnostuksen mukaan • oppilaiden TET-jaksot 	opinto-ohjaaja
tammikuu	<p>Oppilaan, hänen vanhempiensa, oppilaanohjaajan ja erityisopettajan yhteinen tapaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • kartoitetaan oppilaan hakumahdollisuudet ja toiveet • vanhempainillat 	erityisopettaja, erityisluokanopettaja, oppilaanohjaaja

Ajankohta	Toiminta	Avainhenkilö/ vastuuhenkilö
helmi-maaliskuu	Haku toisen asteen oppilaitoksiin <ul style="list-style-type: none"> • osallistuminen yhteishakuun ja muihin hakuihin 	oppilaanohjaaja
huhti-toukokuu	Pääsy- ja valintakokeet <ul style="list-style-type: none"> • hakutoiveesta riippuen pääsy- ja valintakokeet ammatillisissa oppilaitoksissa • koulutuksen järjestäjän harkinnan mukaan joustavaan valintaan osallistuneiden oppilaiden haastattelu • tarvittaessa HOJKS-päivitys Nivelvaiheyhteistyö • oppilasta koskevien tietojen siirtyminen ja yhteyden pitäminen perusopetuksesta toisen asteen oppilaitokseen 	oppilaanohjaaja, erityisopettaja
9. luokan kevät, toisen asteen syksy	Nivelvaiheyhteistyö <ul style="list-style-type: none"> • oppilasta koskevien tietojen siirtyminen ja yhteyden pitäminen perusopetuksesta toisen asteen oppilaitokseen • terveystietojen siirto lukioon • JOPO (joustava perusopetus), lisäopetus, ammattistartti, maahanmuuttajien valmistava koulutus, valmentava ja kuntouttava koulutus toisella asteella • jälkiohjaus • etsivän nuorisotyön yhteyden otot ilman koulutuspaikkaa jääneisiin oppilaisiin 	erityisluokanopettaja, toisen asteen erityisopettajat ja opinto-ohjaaja/oppilaanohjaaja, kouluterveydenhoitaja, Erva (erityisopetuksen vastuuhenkilö, joka koordinoi oppilaitoksen erityisopetusta), koulukuraattori, etsivä nuorisotyö

6.5 Yhteistyö joustavan perusopetuksen yhteydessä

Opettaja, kouluterveydenhuolto sekä koulupsykologi ja -kuraattori tekevät yksilökohtaista oppilashuoltoa oppilaan ja/tai huoltajien suostumuksella yhteistyössä tarvittaessa sosiaalityöntekijöiden, poliisin, nuorisotyöntekijöiden, seurakunnan työntekijöiden ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa.

7 POISSAOLOJEN SEURANTA JA KURINPITO

7.1 Poissaolojen seuranta

Koulun on seurattava opetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja ja ilmoitettava luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle. Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua.

Poissaolojen seurannalla pyritään ennalta vaikuttamaan oppilaan mahdollisiin kouluvaikeuksiin ja samalla seurataan oppivelvollisuuden toteutumista. Oppilaiden poissaolot kirjataan Wilmaan.

Huoltajia pyydetään ilmoittamaan lapsensa poissaolosta luokanopettajalle, luokanvalvojalle tai kouluun ensimmäisenä poissaolopäivänä. Huoltaja voi ilmoittaa oppilaan poissaolosta Wilmassa, puhelimitse, tekstiviestinä tai sähköpostilla. Lukuvuoden alkaessa opettaja kertoo poissaolojen ilmoituskäytännöstä huoltajille vanhempainillassa.

Opettajan ei tarvitse vastata yksityiskäännykstänsä hänelle lähetettyihin tekstiviesteihin. Opettajan omassa harjonnassa on, antaako hän henkilökohtaisia yhteystietojaan huoltajille. Mikäli kouluun ei ilmoiteta oppilaan poissaolosta tai oppilas on koulupäivän aikana ilmoittamatta pois yksittäisiä tunteja, luokanopettaja tai luokanvalvoja ottaa yhteyttä huoltajaan mahdollisimman pian. Mikäli yhteyttä huoltajaan ei saada, voidaan tarvittaessa lähettää kirje.

Luokanvalvoja tai luokanopettaja on yhteydessä huoltajiin, mikäli hän on huolissaan oppilaan poissaoloista. Huoltajien suostumuksella asiaa voidaan tarvittaessa käsitellä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

7.2 Järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tarkoituksena on varmistaa opetukseen osallistuvan oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (POL 29 § 1 mom.) ja huolehtia siitä, että oppilas suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja asiallisesti (POL 35 § 2 mom.)

Järjestyssäännöillä edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteettöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä (POL 29 § 4 mom.) Järjestyssäännöt ovat voimassa kaikessa koulun toiminnassa mukaan lukien retket, kerhot ja leirikoulut. (POL 29 § 6 mom.) Järjestyssäännöt valmistellaan yhteistyössä koulun henkilökunnan, vanhempien ja oppilaiden kanssa. Koulun oppilaskuntaa tulee kuulla (POL 3 § 3 mom., 47 a § 1 ja 3 mom.). Kou-

luokohtaiset järjestyssäännöt, jotka ovat osa opetussuunnitelman koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa, hyväksyy rehtori. Järjestyssäännöt eivät saa olla perusopetuslain tai minkään muun säädöksen vastaisia, eikä niillä voida heikentää oppilaan perusoikeuksia.

Koulukohtaisissa järjestyssäännöissä tulee olla täsmennettyinä kouluuyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeelliset määräykset:

- käytännön järjestelyistä
- asianmukaisesta käyttäytymisestä
- tarkempia määräyksiä esineistä tai aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä
  - ◇ Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. Päihteistä (tupakka, alkoholi, muut) kannattaa lisätä erikseen maininnat
- koulun omaisuuden käsittelystä
- oppilaan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko. Tästä säädetään vahingonkorvauslaissa. Vahingoista tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle
- koulun tilojen siisteydestä huolehtimisesta
- oleskelusta ja liikkumisesta koulurakennuksissa ja koulun alueella

7.3 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Ennaltaehkäisevänä työnä kouluissa annetaan päihdevalistusta. Tukioppilaat voivat myös olla järjestämässä päihdevalistusta. Salossa on käytössä Omin jaloin ja Valomerkki-menetelmät. Myös kutostyön avulla annetaan päihdevalistusta. Tavoitteena on, että koulupoliisin kanssa laadittaisiin yhteistyösuunnitelma, johon myös päihdekasvatus liittyisi.

Tupakointi on kielletty kaikkien perusopetusta antavien koulujen sisä- ja ulkotiloissa.

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonkin hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta 29§:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.

Koulun opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 29§:n 2 momentissa tarkoite-

tun kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. (POL 36 e § 1) Edellä 36 d ja 36 e §:ssä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa. (POL 36 f § 1) Edellä 29 §:n 2 momentissa tarkoitetut kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan. (POL 36 g § 2)

Koulukohtaisessa suunnitelmassa kuvataan tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen.

7.4 Kurinpito

Kurinpitoasiat eivät kuulu oppilashuoltotyöhön vaan koulunpitoon.

Koulun kuripitovalta ulottuu kaikkeen työsuunnitelmassa kuvattuun toimintaan. Koulumatkoilla tapahtuneisiin tilanteisiin ei voi käyttää rehtorin tai opettajan rangaistusvaltaa. Koulumatkalla tapahtuneeseen kiusaamiseen tulee puuttua, mutta keinoina on käytettävä muita kuin kurinpidollisia keinoja.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen kurinpitokeino. Mikäli oppilas häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan oppilas määrätä osallistumaan enintään kaksi tuntia kestävään kasvatuskeskusteluun.

Kasvatuskeskustelu

- Rehtori tai opettaja määrää
- Kirjattava
- Ilmoitettava huoltajalle
- Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua

Jälki-istunto kestää myös enintään kaksi tuntia. Jälki-istunnosta ilmoitetaan myös huoltajille ja se kirjataan. Jälki-istunnon aikana on mahdollista teettää oppilaalla suullisia tai kirjallisia tehtäviä ja harjoituksia. Oppilas ei voi olla pois opetuksesta jälki-istunnon takia. Kuljetusoppilaalla on oikeus kuljetukseen myös jälki-istunnon yhteydessä.

Aina ennen kurinpitorangeistusta (jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määrääkainen erottaminen) on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Kirjallisesta varoituksesta ja

määräaikaisesta erottamisesta annetaan päätös. Määräaikaisesta erottamisesta päättää lautakunta. Erotetulle oppilaalle tulee laatia henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan oppilaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Määräaikaisesti erotettuna olevalle oppilaalle on tarvittaessa järjestettävä oppilashuollon palveluja. Määräaikaisesti erottamisesta on tarvittaessa ilmoitettava ao. lapsen lastensuojelusta vastaavalle työntekijälle.

Oppilaalle, joka on erotettu määräajaksi tai jolta on evätty opetus jäljellä olevan oppitunnin tai työpäivä ajaksi, tulee opetuksen järjestäjän järjestää tarvittava oppilashuolto.

Mikäli rehtori evää oppilaalta oikeuden osallistua opetukseen loppupäivän ajaksi, hän ilmoittaa asiasta viipymättä huoltajalle ja sopii käytännön järjestelyistä. Oppilaalle ja huoltajalle tiedotetaan mahdollisimman pian mahdollisuudesta oppilashuoltopalveluihin.

8 YHTEISTYÖTAHOJEN PALVELUT

8.1 Kasvatus- ja perheneuvola

Salon kasvatus- ja perheneuvolan palvelut on tarkoitettu Salossa asuville

lapsille ja peruskouluikäisille nuorille (0–16 v.) ja heidän perheilleen. Kasvatus- ja perheneuvola konsultoi myös lasten ja perheiden kanssa työskenteleviä tahoja. lähetettä ei tarvita, vaan

vanhemmat voivat itse ottaa yhteyttä ajanvarausaikana. Käynnit ovat luotamuksellisia ja maksuttomia. Kaikkii lapsen, vanhemmuuteen tai perhetilanteeseen liittyvät huolet ovat yhteydenoton arvoisia.

Milloin perhe ohjataan kasvatus- ja perheneuvolaan?

- lapsella tai nuorella on toimintakykyä, sosiaalista selviytymistä tai kehitystä haittaavia tunne-elämän tai käyttäytymisen ongelmia, esim. pelkoja, jännitystiloja, alavireisyyttä, sopeutumisongelmia, uhmakkuutta tai lievää aggressiivisuutta
- vanhemmat tarvitsevat tukea lapsensa kasvattamiseen
- perheenjäsenten välillä on ristiriitoja tai vuorovaikutusongelmia
- varhaisen vuorovaikutuksen pulmat, johtuen esim. vanhemman uupumuksesta ja lievästä mielialan laskusta tai lapsen vaikeahoitaisuudesta
- huolta lasten tai vanhempien jaksamisesta perheen kasvu- ja muutostvaiheissa, esim. liittyen läheisen menetykseen, vanhempien eroon tai uusperheen muotoutumiseen
- eron jälkeiset asumis- ja tapaamisjärjestelyt aiheuttavat ristiriitoja vanhempien välillä

8.2 Lasten kuntoutustyöryhmä

Salon terveystieteiden keskuksessa toimiva lasten kuntoutustyöryhmä on tarkoitettu kaikille niille alle kouluikäisille lapsille, joilla on todettu tai epäillä olevan laa-

ja-alaisia kehityksen erityisongelmia tai viiveitä, jotka kaipaavat lisäselvittelyä (lääkinnällisen kuntoutuksen näkökulma). Vanhemmat ottavat yhteyttä ensisijaisesti omaan lastenneuvolaan, jossa tehdään tarvittavat perusselvittelyt. Tarvittaessa lääkäri tai terveydenhoitaja laatii lähetteen lasten kuntoutustyöryhmään.

Kuntoutustyöryhmään kuuluvat lääkäri, toimintaterapeutti, terveyskeskuspsykologi, puheterapeutti, fysioterapeutti ja sosiaalityöntekijä. Työryhmä laatii tutkimusten perusteella lapsille yhdessä vanhempien kanssa kuntoutussuunnitelman, tarvittavat lausunnot ja jatkolähetteet sekä seuraa suositellun kuntoutuksen toteutumista ja tuloksia. Työryhmä tekee tiivistä yhteistyötä perheiden lisäksi neuvolan, päivähoidon, koulun ja muiden tarvittavien tahojen kanssa.

8.3 Muu alle kouluikäisten kanssa tehtävä tutkimus- ja kuntoutustyö

Terveyskeskuspsykologin tutkimuksiin ohjautuu myös lapsia, joista ei ole tehty lähetettä lastenkuntoutustyöryhmään. Tällöin lähete neuvolasta on tehty suoraan psykologille tai vanhemmat ovat varanneet itse ajan terveyskeskuspsykologin tutkimuksiin kehitysviiveepäilyn vuoksi tai lapsen psyykkiseen kehitykseen tai kasvatukseen liittyvissä pulmissa. Terveyskeskuspsykologi tekee lasten kehitystasoarviointeja, kutsuu tarvittaessa seurantatutkimuksiin, konsultoi päivähoitoa, osallistuu vanhempien kanssa lasten palaveriin

päivähoidossa, antaa ohjeita ja neuvoja vanhemmille kasvatuskysymyksissä sekä osallistuu lasten kuntoutustyöryhmän työskentelyyn ja täten mahdollisen kuntoutussuunnitelman laadintaan ja seurantaan.

Toimintaterapeutin arvioon voidaan erikseen ohjata lapsia, joilla on havaittu viivettä iänmukaisten taitojen oppimisessa. Viive voi liittyä sensomotoriseen kehitykseen, omatoimisuustaitojen puutteellisuuteen, hahmotusvaikeuksiin, aistitiedon käsittelyyn tai leikkitaitojen kypsymättömyyteen.

Puheterapeutin arvioon voidaan erikseen ohjata lapsia, joilla on todettu tai epäillään olevan puheen tai kielen kehityksen viivettä. Kouluikäisistä lapsista puheterapiaa voidaan tarjota vain äänkäyttäjille ja rajoitetusti pienryhmäopetuksessa oleville alkuopetuksen oppilaille tai starttiluokalla oleville oppilaille. Alle kouluikäisten lasten yksittäisten äännevirheiden vuoksi puheterapeutti voi esikouluvuonna järjestää ohjantakäyntejä.

Fysioterapeutin arvioon voidaan erikseen ohjata lapsia, joilla epäillään psykomotorisen kehityksen häiriötä, kehityksen viivästymistä, muuta neurologista poikkeavuutta tai tuki- ja liikuntaelinten häiriötä tai ryhdin poikkeamaa.

Psykologi, toimintaterapeutti, puheterapeutti ja fysioterapeutti tekevät tiivistä yhteistyötä neuvolan, päivähoidon, vanhempien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Toimintaterapeutin, puheterapeutin ja fysioterapeutin tekemä

arviointi edellyttää julkisen terveydenhuollon lääkärin tai terveydenhoitajan tekemää (sähköistä) lähetettä.

8.4 Salon lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikka (Lapo, Nupo)

Lastenpsykiatrian poliklinikka tarjoaa lasten mielenterveyttä ja tervettä psyykkistä kasvua tukevia erikoissairaanhoidon palveluja. Poliklinikka on tarkoitettu alle 13-vuotiaille lapsille ja heidän perheilleen. Lastenpsykiatrian poliklinikan toiminta perustuu perhekeskeiseen lähestymistapaan sekä lapsen ja perheen sosiaalisen verkoston huomioonottamiseen. Poliklinikalle tullaan lääkärin läheteellä, kun arvioidaan lapsen tarvitsevan erikoissairaanhoidon tutkimusta tai hoitoa.

Lastenpsykiatrian poliklinikka sijaitsee Halikon sairaalan tiloissa Märynummella. Työ-ryhmässä on erikoislääkäreitä, psykologeja, sairaan- ja mielenterveyshoitajia, toiminta- ja musiikkiterapeutti sekä osastonsihteeri. Työmenetelminä ovat perhe-, verkosto- ja yksilötutkimukset ja hoito.

Nuorisopsykiatrian poliklinikalla tarjotaan psykiatrisia erikoissairaanhoidon palveluja 13 - 19-vuotiaille nuorille. 20 vuotta täyttäneet uudet potilaat ohjataan aikuisten psykiatristen palveluiden piiriin. Poliklinikalle tullaan lääkärin läheteellä. Palvelut ovat luottamuksellisia ja maksuttomia. Poliklinikka toimii ajanvarausperiaatteella. Välittömässä avuntarpeessa ensisijainen yhteydenottoaika on paikallinen terveyskeskus.

Poliklinikan työryhmässä on erikoislääkäreitä, sairaanhoitajia, psykologeja, toimintaterapeutti ja osastonsihteeri.

Polikliininen tutkimus koostuu yksilöarvioista ja perhekäynneistä sekä tarvittaessa verkostokäynneistä ja psykologisista tutkimuksista. Hoitomuotoja ovat selventävät keskustelut ja tukikäynnit, yksilöterapiat, perheterapeutit ja verkostotyöskentely sekä lääkehoito ja psykofyysinen hoito fysioterapeutilla.

8.5 Yhteistyö sairaalaopehtuksen yhteydessä

Sairaalakoulussa opiskelevat oppilaat pysyvät aina oman Salossa olevan lähikoulunsa oppilaina. Sairaalakoulujakso on määräaikainen. Tiivis pedagoginen ja oppilashuollollinen yhteistyö oppilaan oman lähikoulun kanssa on edellytyksenä oppilaan onnistuneelle paluulle takaisin omaan lähikouluun osastojakson tai avohoidollisen jakson jälkeen. Oppilashuollollista yhteistyötä tehdään oppilaan ja/tai hänen huoltajansa suostumuksella.

Osastohoidossa olevien oppilaiden yksilökohtainen oppilashuolto

Kouluterveydenhuollon sekä koulupsykologi- ja kuraattoripalveluiden osalta yksilökohtainen oppilashuolto toteutuu osastojakson aikana tarvittaessa oppilaan omassa koulussa. Erikoissairaanhoidon järjestämät näihin verrattavat palvelut eivät ole oppilashuollon palveluja.

Oppilaan oma koulu ja sairaalakoulu järjestävät yhteistyössä yksittäistä

oppilasta koskevan monialaisen oppilashuollon. Oppilaan oma koulu kutsuu kokoon tämän oppilashuollollisen asiantuntijaverkoston. Sairaalakoulun opettaja tai sen oppilashuoltohenkilöstöön kuuluva työntekijä osallistuu pyydetessä oppilaan ja/tai hänen huoltajansa suostumuksella tähän verkostoon. Sairaalakoulu järjestää oppilaiden osastojaksojen aikana tarvittaessa kouluverkostoja. Nämä kouluverkostot eivät ole oppilashuollon asiantuntijaverkostoja.

Osastojakson aikana oppilaan oman koulun opetushenkilöstö ja mahdollisesti oppilashuollon edustaja /edustajat voivat osallistua erikoissairaanhoidon kokoon kutsuun hoitoneuvotteluihin. Nämä hoitoneuvottelut eivät ole oppilashuollollisia asiantuntijatyöryhmiä, mutta ne antavat tukea omassa koulussa toteutettavalle yksilökohtaiselle oppilashuoltotyölle.

Sairaalakoulussa opiskelevien avohoidossa olevien oppilaiden yksilökohtainen oppilashuolto

Sairaalakoulujakson aikana oppilaan kouluterveydenhuollon palvelut sekä koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut toteutuvat sairaalakoulussa. Sairaalakoulun oppilashuoltohenkilöstö toimii yhteistyössä oppilaan oman koulun oppilashuoltohenkilöstön tai oppilaan asioissa kootun monialaisen asiantuntijaryhmän edustajien kanssa.

Sairaalakoulujakson aikana oppilaan asioista vastaava asiantuntijaverkosto kokoontuu sairaalakoulun kokoon kutsutun verkostotapaamisissa, joihin

myös oppilaan oman koulun edustaja/edustajat osallistuvat. Tarvittaessa tämä ryhmä voi toimia yksilökohtaisen oppilashuollon asiantuntijaryhmänä. Tällöin verkostossa mukana ollut oman koulun edustaja kirjaa edellä mainituista verkostoista oppilashuoltolain edellyttämän oppilashuoltokertomuksen oman koulun rekistereihin.

8.6 Oppilashuolto ja lastensuojelu

Kouluissa tehtävä oppilashuoltotyö on lastensuojelulain 2 luvun mukaista lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen liittyvää työtä, jota tehdään peruspalveluiden piirissä. Lastensuojelun näkökulmasta toimiva oppilashuoltotyö tukee lasten, nuorten ja perheiden tilannetta ja näin ennaltaehkäisee lastensuojelun tarpeen syntyä.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijät ovat kutsuttavissa tarpeen mukaan osallistumaan oppilashuoltoryhmiin. Yhteydenotot lastensuojeluasioissa pyydetään ohjaamaan lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle puhelinaikana tai arviointitietimin sosiaalityöntekijöille. Oppilashuoltoryhmiin osallistumisen lisäksi lastensuojelun asiantuntemus on henkilökunnan käytössä esim. puhelinkonsultaation muodossa, jotka hoidetaan puhelinaikoina. Akuuteissa lastensuojelutilanteissa yhteydenpöytävään sosiaalityöntekijään saa hätäkeskuksen kautta.

Lastensuojelulain 25 §:ssä säädetään ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia niitä viran-

omaisia, jotka työssään toimivat lasten, nuorten ja perheiden parissa. Jokaisella henkilökuntaan kuuluvalla on siis velvollisuus tehdä viipymättä lastensuojeluilmoitus salassapidon estämättä, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvitystä. Lastensuojelun ilmoitusvelvollisuus sivuuttaa muussa lainsäädännössä säädetyn salassapidon.

Ilmoituksen syynä voi olla esim. lapsen tarpeiden laiminlyönti, lapsen heitteillejättö, lapsen pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö. ilmoituksen aiheena voi olla esim. se, että lapsen hoidossa tai huolenpidossa havaitaan puutteita tai osaamattomuutta. Lisäksi ilmoituksen syyt voivat liittyä esim. nuoren omaan käyttäytymiseen, koulunkäynnin laiminlyöntiin, päihteidenkäyttöön tai mielenterveysongelmiin.

Ilmoitus on tehtävä aina, kun työntekijä havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Lastensuojeluviranomaisten tehtävänä on päättää siitä, johtaako asia lastensuojelun tarpeen selvitykseen ja lastensuojelun asiakkuuteen. Viranomaiset tekevät lastensuojeluilmoitukset pääasiassa kirjallisesti.

Perheellä ja lapsella on pääsääntöisesti oikeus tietää, kuka on tehnyt lastensuojeluilmoituksen. Viranomainen, joka tekee ilmoituksen virkansa velvoittamana, ei voi tehdä anonyymia lasten-

suojeluilmoitusta. Ilmoituksen tekee aina yksittäinen henkilö, ei esimerkiksi oppilashuoltoryhmä. ilmoituksen tekemisestä suositellaan kertomaan suoraan myös perheelle. Ilmoituksen voi tehdä myös yhdessä huoltajan kanssa, jolloin täytetään pyyntö lastensuojelu-arpeen arvioimiseksi. Tilanteissa, joissa epäillään seksuaalista hyväksikäyttöä, on ilmoittaja velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen lisäksi ilmoituksen poliisille.

Lastensuojeluilmoituksen tultua sosiaalityöntekijän tietoon, nimetään lapselle vastuusosiaalityöntekijä lastensuojelun arviointitiimistä. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee seitsemän vuorokauden aikana päätöksen siitä, johtaako lastensuojeluilmoitus lastensuojeluntarpeen selvitykseen. Lastensuojeluasian kiireellisyys arvioidaan heti ilmoituksen saavuttua. Lastensuojelun asiakkuus alkaa, jos selvitys päätetään aloittaa. Selvityksen tekemisestä ja lastensuojelun asiakkuuden alkamisesta ilmoitetaan lapselle ja tämän huoltajille.

Lastensuojelun tarpeen selvityksen tulee valmistua kolmessa kuukaudessa siitä, kun lastensuojeluasia on tullut vireille. Salossa lastensuojelun tarpeen selvityksessä käytetään yhtenäistä toimintamallia, jossa lasta ja hänen vanhempiaan tavataan yhdessä ja erikseen olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa. Selvityksessä arvioidaan lapsen kasvuolosuhteita, huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden mahdollisuuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuk-

sesta, sekä lastensuojelutoimenpiteiden tarvetta. Selvitys toteutetaan parityökentelynä arviointitiimin lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien toimesta. Selvityksen päätteeksi pidetään arviointitapaaminen, jossa päätetään lastensuojelun asiakkuuden päättymisestä tai jatkumisesta sekä niistä mahdollisista tukitoimista, joita perheelle tarjotaan. Lastensuojelun tarpeen selvitys saattaa jo itsessään olla tarvittava tukitoimi perheen tilanteen katkaisemiseksi.

Lastensuojelun tarpeen selvityksestä laaditaan kirjallinen yhteenveto. Lapsen huoltajien luvalla yhteenvedon tiivistelmä voidaan toimittaa tiedoksi lastensuojeluilmoituksen tehneelle taholle.

Lastensuojelun asiakkaille laaditaan lastensuojelulain 30 §:n mukainen asiakassuunnitelma yhdessä lapsen ja tämän huoltajien kanssa. Asiakassuunnitelmaneuvotteluun voidaan tarpeen mukaan kutsua myös muita viranomaisia, esim. koulun henkilökuntaa. Asiakassuunnitelmassa sovitaan yhdessä perheelle tarjottavista tukitoimista ja sovitaan työskentelyn tavoitteista.

Valtaosa lastensuojelun asiakkaista on ns. avohuollon asiakkaita. Tällöin lapsi asuu kotona ja perheen tilannetta tuetaan erilaisten tukitoimien kautta. Tukitoimia voivat olla esim. perhetyö, taloudellinen tuki, tukihenkilö tai -perhe, avohuollon sijoitus ja loma- ja virkistystoiminta. Avohuollon tukitoimet räätälöidään kullekin perheelle sopiviksi. Kun perheen tilanne on tukitoimien kautta saatu kohenemaan, voidaan lastensuo-

jelun asiakkuus päättyä.

Mikäli avohuollon tukitoimet eivät ole riittäviä lapsen tilanteen tukemiseksi, on sosiaaliviranomaisten otettava lapsi huostaan ja sijoitettava lapsi sijaishuoltoon kodin ulkopuolelle. Sijaishuollolla tarkoitetaan lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella joko perheessä tai lastensuojelulaitoksessa. Huostassapito tulee lopettaa ja lapsi kotiuttaa, jos lapsen huostassa pidolle ei enää ole perusteita. Asiassa tulee aina tarkastella lapsen etua.

Huostaanoton jälkeen kunnalla on velvollisuus jälkihuoltoon. Jälkihuolto voi tarkoittaa esim. lapsen tai nuoren koulunkäynnin ja itsenäisen elämän tukemista. Jälkihuollostakin laaditaan erillinen asiakassuunnitelma.

Lastensuojelulain mukaan perheellä tulee aina olla tieto siitä, jos heidät on kirjattu lastensuojelun asiakkaaksi. Lastensuojeluasiakkuudella on alku ja loppu. Lapsen tilanteen turvaaminen ja parantaminen on aina lastensuojelun tavoite. Lastensuojelussa ajetaan lapsen etua. Lastensuojelusta käsin voidaan myös hakea lapselle varsinaista edunvalvojaa tilanteissa, joissa lapsen ja hänen huoltajansa etu ovat ristiriidassa keskenään.

Lastensuojelun lomakkeisto löytyy kaupungin internetsivuilla.

8.7 Nuorisopalvelut

Jokaiseen yläkouluun on nimetty oma nuoriso-ohjaaja, joka tekee nuoriso-

työllistä yhteistyötä kyseisen koulun kanssa. Lisäksi nuorisotiloilla työskentelevät nuorisiohjaajat tekevät alueellista nuorisotyötä alueen alakoulujen kanssa. Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut Steissillä on tarkoitettu pääasiassa 15–29-vuotiaille nuorille. Nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen tarkoituksena on tarjota nuorille tietoa ja neuvoa kaikissa nuoria koskevissa ja mieltä askarruttavissa asioissa esim. asumiseen, opiskeluun, työelämään tai terveyteen liittyen. Nuori voi tulla ilman ajanvarausta ja kaikki palvelut ovat maksuttomia.

8.8 Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on taivottaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta.

Nuorisolain (693/2010) mukaan opetuksen tai koulutuksen järjestäjän velvollisuus on ilmoittaa kunnan etsivälle nuorisotyölle perusopetuksen päättäneestä, alle 25-vuotiaasta nuoresta, joka ei ole sijoittunut perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, keskeyttää tai erotetaan ammatillisesta koulutuksesta tai lukiokoulutuksesta. Nuoresta tulee nuorisolain (693/2010) mukaan ilmoittaa hänen yksilöinti- ja yhteystietonsa. Tietoja ei kuitenkaan luovuteta etsivälle nuorisotyölle, jos viranomainen arvioi,

että kyseisestä nuoresta on tehtävä lastensuojelulaisissa (417/2007) määrätty lastensuojeluilmoitus. Salolaiset nuoret ilmoitetaan sähköpostiosoitteeseen: etsivat@salo.fi

8.9 Erityisnuorisotyö

Erityisnuorisotyön pääkohderyhmänä ovat 12–18-vuotiaat nuoret perheineen. Erityisnuorisotyö on nuorten tarpeista lähtevää ennaltaehkäisevää, jalkautuvaa ja korjaavaa. Työssä kiinnitetään erityisesti huomiota niihin asioihin, jotka vaikuttavat nuoren itsetuntoon, motivaatioon, hyvinvointiin ja mielenterveyden edistämiseen. Kaikki toiminta on nuorelle vapaaehtoista. Toimintamuotona käytetään yksilötyötä, pienryhmätoimintaa, jalkautuvaa työtä, verkkotyötä ja kutostyötä.

Yhtenä yksilötyön muotona erityisnuorisotyössä käytetään Omin Jaloin - menetelmää. Menetelmän tavoitteena on varhainen puuttuminen ja tuki nuorelle sekä hänen perheelleen. Menetelmän avulla ohjataan nuorta ymmärtämään omien valintojen vaikutuksia nykyhetkeen sekä tulevaisuuteen. Tarkoituksena on lisätä toimintaan osallistuvien nuorten tietoisuutta omista voimavaroistaan ja mahdollisista riskitekijöistä. Omin Jaloin-menetelmään lähetteen voivat laittaa luokanvalvoja, kuraattori tai huoltaja.

Kutostyö on kouluaikana luokassa tapahtuvaa oppilaiden koulunkäyntiä ja hyvinvointia tukevaa erityisnuorisotyötä. Erityisnuorisotyön Kutostyö tukee koulun ja kodin kasvatustyötä ja ohjaa oppilaita Salon kaupungin nuorisopal-

velujen piiriin. Kutostyöhön luokka ohjautuu luokanopettajan aloitteesta kuraattorin kautta.

Pienryhmätoiminta on 4-6 oppilaan ryhmässä tapahtuvaa toiminnallista työskentelyä, johon kuuluu viisi koostumiskertaa. Ryhmätoiminta tukee varhaisessa vaiheessa oppilaiden hyvinvointia ja koulussa jaksamista painottuen tunnetaitojen ja sosiaalisten taitojen harjoitteluun. Ryhmän ohjaajina toimii kaksi erityisnuorisotyöntekijää.

9 OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN ARVIOIMINEN

Opetushallitus ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos seuraavat yhteistyössä opiskeluhuollon toteutumista ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti.

Salon kaupungin on arvioitava oppilashuollon toteutumista ja vaikuttavuutta yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveystoimen kanssa sekä osallistuttava ulkopuoliseen opiskeluhoitoa koskevaan arviointiin. Arvioinnin keskeiset tulokset on julkistettava.

Koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä toimitettava opetushallintoviranomaiselle sekä Terveyden- ja hyvinvoinnin laitokselle opiskeluhuollon valtakunnallisessa arvioinnissa, kehittämisessä, tilastoinnissa ja seurannassa tarvittavat tiedot.

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoi-

men kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Koulun työsuunnitelmassa kuvataan oppilashuoltohuoltosuunnitelman arviointi. Rehtori (tai vararehtori, mikäli hän vastaa yhteisöllisestä oppilashuollosta) vastaa koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman toteutumisen arvioinnista. Arvioinnin tulosten perusteella oppilashuollon toimintatapoja kehitetään tarvittaessa. Rehtori raportoi oppilashuollon toiminnan arvioinnista lukuvuoden päättyessä koulun työsuunnitelman raportoinnin yhteydessä. Rehtori ottaa arvioinnissaan huomioon oppilashuoltohenkilöstön, koulun henkilöstön, huoltajien ja huoltajien mielipiteet.

Salossa toimii HYTE-työryhmä (sosiaali-, terveys- ja opetustoimi), joka arvioi oppilashuollon toteutumista kaupunkitasolla.

